София, 18.06.2024

СТАНОВИЩЕ
от Пламен Петков, управител на ……..

Относно: Проектозакона за ВиК,
публикуван на сайта на МС на 10.06.2024

Уважаеми Господа,

Само ден след изборната победа на ГЕРБ на сайта на МС се публикува поредния вариант на проектозакона за ВиК (*https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8380)*, като съставителите от МРРБ явно очакват подкрепа от парламентарното мнозинство в НС. Парадокс е също, че в момента МРРБ провежда анкета на национално ниво за изпълнението на Цел 6 на ООН „Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички“, като резултатите ще покажат състоянието на съществуващия модел на ВиК отрасъла и впоследствие на тази база могат да се препоръчат начини за неговото подобряване. В приложения козметично променен вариант на законопроекта на ВиК няма анализ за ефективността на съществуващия модел на управление на отрасъла, както и липсва всякакъв финансов и социален анализ за цената на водата и за промените в регулатора за ВиК услуги. И най-важното не е спазено "*човешкото право на достъп до питейна вода и санитария*". Имам предвид качеството на питейната вода без мътност, манган, арсен, хром и уран в редица селища на страната.

Няма да взема становище по отделните точки, тъй като редица институции и експерти са си казали вече мнението по предишните варианти на ЗВиК, което разбира се не е взето под внимание. Налагането на доказалия се неефективен административен начин на управление на ВиК отрасъла като се разчита за подобряване на инфраструктурата единствено на цената на водата, общинския и държавен бюджет, както и на европейското финансиране, гарантира досегашния отрицателен резултат. Например, масово асоциациите по ВиК не са ефективни поради липса на кадрови капацитет и финансиране. Държат активи за милиарди лева на хартия без да са наясно съществуват ли тези активи или в какво състояние са. Тяхното мнение при вземането на решения за общински и важни национални обекти, гарантиращи безопасността и здравето на стотици хиляди хора, не се взема в предвид. Пример, изграждането на ВС Въча за водоснабдяването на селища по поречието на Марица, което ще отстрани замърсяването на питейната вода с уран и манган и ще блокира бъдещо налагане на европейски санкции след 2026 г. поради неспазване на изискванията на Наредба № 9 от 16 май 2023. Проектът на Водоканалпроект от 80-те години на миналия век за водоснабдяване от каскадата Доспат-Въча на Пловдивска и Хасковска области продължава

да не е приоритет както за политиците, така и законовото уреждане на приоритетността на национални водоснабдителни обекти със значим здравен и екологичен ефект. Министър Шишков обяви пред журналисти, че каскадата Доспат – Въча е национален водоснабдителен обект, но без никакви действия след това.

България няма вече „Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България“, чийто срок изтече миналата година. При разработването на последния вариант на законопроекта за ВиК не са отчетени залегналите в нея редица препоръки и мерки. Например, в стратегията за периода 2014-2023 г. ясно е записано следното *„Обикновено консолидацията е продиктувана от стремеж към икономии от мащаба. Отраслов еталон за оптимален размер на зона на обслужване е наличието на минимум 250 000 клиенти на водоснабдителни и канализационни услуги“*, което условие не е спазено в проектозакона.

Нещо повече, не са спазени залегналите стратегически цели в стратегията за ВиК, а именно:

Стратегически цели	
Съответствие	ВиК отрасълът отговаря на националните/европейските изисквания
Устойчивост	ВиК отрасълът е екологосъобразен, финансово и технически жизнеспособен
Социална поносимост	Цените на ВиК услугите са социално поносими за потребителите
Съотношение качество/цена	Качеството на услугите и ефикасността на ВиК операторите съответстват на добрите европейски практики

Също така в законопроекта за ВиК, не е ясно ще има ли нова стратегия за ВиК с европейска визия за развитие на отрасъла в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.

Разбирам желанието на МРРБ да се приеме Закон за ВиК, за да се вземат европейските средства за отрасъла от Плана за развитие и устойчивост. Но държавната администрация в продължение на няколко години ни налага единствено съществуващия неработещ модел на управление на ВиК отрасъла.

Препоръка: Крайно време е за цялостна административна реформа във ВиК отрасъла, водеща до по-добри технически и финансови резултати. Без задълбочен анализ на всички проблеми във ВиК отрасъла и последващ широк публичен дебат, успешна проевропейска реформа не може да стане. **Цялостна преработка от специалисти, а не от държавни чиновници, на така предложеният законопроект за ВиК е задължителна.**

Подпис:

Пламен Петков
Управител
oip1@abv.bg